

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izbaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za mesecstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, L. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Za delavski značaj delavskih zavodov

Po vojni smo dobili glasom socialne zakonodaje Delavske zbornice, Okrožne urade, Borze dela in Inspekcije dela. Z veseljem je delavstvo pozdravilo te ustanove, saj je v njih videlo zavode, v kateri bo dobilo v potrebi vs osvojo zaščito. V Delavskih zbornicah je videlo zavod za zavarovanje svojih pravic v sporih z delodajalci in zaščitnico delavskih koristi v javnem življenju. V Okrožnem uradu naj bi bil zavod za pomoč v slučaju bolezni, tako zdravniško pomoč kakor tudi potrebno podporo v denarju za oskrbo sebe in svoje družine za časa bolezni kot nadomestilo na izgubi zaslužka. Pri Borzi dela naj bi delavec prejemal potrebno brezposelno podporo v času brezposelnosti. Inspekcija dela pa naj bi predvsem skrbela zato, da kot pomožni organ ministrstva za socialno politiko in nar. zdravje skrbi za pravilno in dosledno izvajanje delavske zaščitne zakonodaje.

Kakor se že iz navedenega vidi, so ti zavodi samo delavski, namenjeni samo delavstvu. Toda kako je v resnici? Naj bi delavstvo samo spregovorilo o tem, da se ne bi nam očitalo, da namenoma in tendenčno govorimo o napakah in pregreških teh zavodov, ki so deloma sami krivi, deloma pa, posebno Borze dela ne dobijo potrebne pomoči od merodajnih činiteljev. Vsekakor je važna ugotovitev, da vsi ti zavodi zgubljajo delavski značaj.

Ali so Delavske zbornice izraz delavske volje? Vršile so se sicer dvakrat volitve v ta zavod, in sicer l. 1926 in 1933. Toda kakršne so bile te volitve, take so tudi zbornice. Vodiijo jih ljudje, ki so bolj izraz starih strankarskih časov, kakor pa izraz sedanjih delavskih zahtev in potreb.

V Okrožne urade se niso vršile še nikake volitve, dočim jih socialna zakonodaja predvideva. Ker ni bilo še volitev so Okrožni uradi pač le izraz dotičnih ljudi, ki so imeli vpliv na udeleževanje Okrožnih uradov. Ker pa tem ljudem ni toliko na tem, da imajo Okrožni uradi delavski značaj in služijo delavstvu, pač prevladuje v Okrožnih uradih uradniški duh. In dejansko se dandanes boji vsak delavec imeti kak opravček z uradom. Delavec nima vtis, da je prišel v svoj lastni zavod, ampak v birokratski urad, kjer ga čaka le osoren poleg službujočih, ali pa celo tudi surove besede.

Borze dela so pač zavodi, ki z razpoložljivimi sredstvi komaj dajejo vtis, da so delavski zavodi. Po njih nalogah bi jih moral poznati vsak delavec po naših vaseh in trgih, da se jih lahko posluži v slučaju potrebe. Njih

naloga ni predvsem v podpiranju brezposelnih, kakor jih po večini dandanes razumejo, ampak v posredovanju za službe. Dokler se pa ne ukinejo privatne posredovalnice za delo in ne osredotoči vse posredovanje ali naravnost po uradu ali pa neposredno po strokovnih organizacijah, toliko časa ne bodo zavzemale stališča v javnosti, kakor ga pa faktično imajo po svojem namenu.

Borze dela kakor tudi Inspekcije dela, ki so po svojih nalogah zelo važni činitelji v naši socialni zakonodaji, so predvsem odvisne od pravičnega razumevanja nadrejenih instanc, v veliki meri pa tudi od delavstva samega v

kolikor jih razumeva in v kolikor se jih poslužuje.

Dejansko je res, da vsi ti delavski zavodi izgubljajo povsem delavski značaj in delavec ima občutek, da gre v birokratičen zavod, kjer je povsem odvisen od volje uradništva, ne pa v svoj delavski zavod. Krivda je pač tudi v delavstvu samem, ker se je vse premalo zanimalo za te zavode in premalo ohranjalo njih delavski značaj. V bodoče bo moralo gledati na to, da bo potom svojih lastnih strokovnih organizacij živo poseglo tudi v delovanje zavodov, ki so tu radi njega in katerih namen je, da služijo samo delavstvu.

Jugoslovanska strokovna zveza za delavsko izobrazbo

Delavska organizacija, ki ji je predvsem naloga, da dela pozitivno in stvarno za delavstvo, rabi predvsem v svojem krogu izobražene tovariše. Le taki, ki so podkovani v vseh vprašanih socialne zakonodaje in ki popolnoma razumejo položaj in zahteve časa, bodo na svojih mestih. Vsak član Jugoslovanske strokovne zveze, predvsem pa njeni funkcionarji po deželi, morajo biti celi možje, da se znajde ob vsaki priliki in da s praviim pojmovanjem svoje naloge zna iti preko vseh zaprek in težkoč zavestno v borbi za človeka naprej k cilju, ki ga ima začrtanega. Delavska borba je v sedanjem času težka, zahteva veliko od organiziranega delavca, predvsem pa notranje kreposti, globoke pripranosti in delavske zavesti. Le taki bodo v borbi vztrajni in ne bodo klonili ob vsakem majhnem pretresu, le taki bodo požrtvovalni in bodo preko lastnih koristi gledali predvsem celoto, delavsko skupnost, ki jo dandanes organizirane delavske vrste nujno potrebujejo. Le ta delavska skupnost je sigurno poročstvo za zmago in vredna požrtvovalnosti in skupne podrejenosti.

Jugoslovanska strokovna zveza se v polni meri zaveda svojega poslanstva. Njej ni na tem, da se vidi samo njena firma, ali da ima članstvo zato, da ga bo lahko izrabila v kakršnekoli namene, ker se tako velikokrat žalibog dogaja v sedanjem času, ona je za to tu, da se delavstvo bori, da ga duhovno zopet dvigne in gospodarsko ojači. Le tak delavec bo zopet človek v pravem pomenu besede ne pa zgolj sredstvo za pridobivanje materialnih dobrot od mamonističnega duha prežetih ljudi. Proč s kapitalističnim duhom in njegovim moralnim in gospodarskim uničevanjem človeške družbe! Človek naj bo zopet človek, svoje zadovoljstvo in srečo naj vsrkava iz božjega diha ljubezni, svoboden vsakega kapitalističnega suženjstva.

To veliko nalogo pa more Jugoslovanska strokovna zveza vršiti le z dovolj izobraženimi delavci, ki vsak v svojem delokrogu vrši v polni meri svojo dolžnost. Skupno s centralo pa naj to gibanje pomeni celoto, duhovno strnjeno in močno, nerazdružljivo ob vsakem viharju. Zato prireja Jugoslovanska strokovna zveza vsakoletne tečaje v Ljubljani, da pouči svoje podeželske funkcionarje o vseh podrobnostih in zahtevah, ki jih čas terja od organiziranega delavca bodisi v medsebojni pomoči, ali v obratu, izven njega, o delavskih dolžnostih in pravicah, o podrobnosti in pravilnem razumevanju socialne zakonodaje itd.

Že v zimskih mesecih je JSZ priredila krajevne tečaje za vse članstvo tako v Trzinu, Škofji Loki in na Javorniku. Še veliko naših skupin čaka na

tečaje, ker želja po izobrazbi je v našem članstvu silno močna, ki izvira zgolj iz želje po čim uspešnejšem udeleževanju naših članov v delavskem gibanju.

V nedeljo in ponedeljek, to je na oba praznika, pa je priredila centrala kar dva tečaja v Ljubljani. V hotelu »Metropol« se je zbralo v sejni dvorani 28 krajevnih zapužnikov JSZ, kjer delavska organizacija še ne obstoja. Ta tečaj je trajal samo v nedeljo dopoldne. Tovariši predavatelji Žumer, Lombardo, Gostinčar in Rozman so tem tečajnikom podali osnovne pojme o delavskem gibanju, socialni zakonodaji in združništvu. Predavanja so bila kratka, vendarle na vsebini bogata in so vsaj na kratko podala vse potrebne momente in naloga delavca v današnjem času.

V lovski sobi hotela »Metropol« pa se je v nedeljo dopoldne in v ponedeljek dopoldne in popoldne vršil tečaj za organizacijske funkcionarje naših skupin do celjskega okrožja JSZ. Na tem tečaju je bilo 68 naših v težki borbi že preizkušenih tovarišev. Na tem tečaju se je pa obravnavala vseskozi tvarina, ki je bila vzeta iz vsakdanje borbe. Predavatelji tovariši Rozman, Lombardo, Lešnik Lojze iz Hume jame, Lovrenčič, Langus in Žumer so na svojih predavanjih temeljito obdelali potrebno in njim odkazano tvarino. Predavanja so bila po vsebini zelo bogata. Vsakemu predavanju je sledil razgovor o obdelani tvarini, ki je pokazal, s kakim zanimanjem in pravilnim razumevanjem so tečajniki sledili vsakokratnemu govorniku. Važnejše stvari so si tovariši vse zapisali, ker bodo marsikaj rabili v vsakdanjem njihovem udeleževanju.

Nedeljo popoldne so si tečajniki prihranili za potrebno razvedrilo in vsi napravili izlet na lepi ljubljanski Rožnik. V veselem razpoloženju so se zopet vračali v Ljubljano, da zvečer prisostvujejo akademiji oziroma delavskemu prosvetnemu večeru, ki ga je priredila Mladinska zveza Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani. Prireditelj je bila na višku in pokazala veliko hotenje Mladinske zveze, da poda v svojih prireditvah kolikor mogoče potrebno izobrazbo in primerno razvedrilo. Vsem sodelujočim, kakor tudi prirediteljem moremo biti za njihov trud odkritosrčno hvaležni.

V ponedeljek zvečer so se tečajniki medsebojno odkritosrčno in prav bratsko poslovili, in vidno zadovoljni s potekom tečaja odšli zopet na svoje domove. Tečaja sta potekla prav srečno in v splošno zadovoljstvo tako prirediteljev kakor tudi tovarišev-udeležencev.

Kdor je videl teh 96 tečajnikov skoro samih mladih fantov in deklet, polnih idealizma in hotenja po delu, notranje nepokvarjenih in močne,

Zrtev dela

V tovarni za podpetnike in druge lesne izdelke v Rimskih Toplicah se je težko ponesrečil delavec Franc Lapornik, predsednik tukajšnje strokovne skupine lesnega delavstva. Stroj za kopiranje podpetnikov mu je zgrabil desno roko in jo tako pokvaril, da so mu morali v celjski bolnišnici odrezati tri prste. Kakšne bodo posledice te nezgode, se še trenutno ne ve, gotovo pa je, da bo postal Lapornik trajni invalid, kar je z ozirom na njegovo mladost silno tragično. Kako je nesreča nastala, še tudi ni točno ugotovljeno, in bo to komisija točno ugotovila. Ponesrečenec je popravil delo pri tem stroju že par let in je bil znan kot priden in vesten delavec. Ni izključeno, da je bil stroj nezadostno zavarovan, ker za take stvari podjetju vedno primanjkuje sredstev. Skoraj z vso sigurnostjo pa smemo trditi, da je vzrok nesreče pripisovati tudi priganjaškemu (akordnemu) siste-

mu v tovarni. Akordne postavke so tako pičle, da mora delavec napeti vse svoje delovne sile, če hoče zaslužiti za skromno preživljanje.

Pri tej nesreči se je ponovno pokazalo tudi to, da v podjetju ni zadostno preskrbljeno z obvezili in drugimi pripomočki za prvo pomoč v nezgodi.

Ali ne obstoje zakoniti predpisi, da mora imeti vsako podjetje domačo ambulanto? Tovarna podjetnikov se nahaja nad 30 minut oddaljeni samoti od postaje Rimske Toplice. V takih podjetjih bi se še posebno moralo skrbeti za to, da so potrebni pripomočki v nezgodi na mestu. Tovarišu Laporniku želimo skorajšnega okrevanja. Vse delavstvo pa opozarjamo, da naj bo pri delu pazljivo in se varuje pred nezgodami. Nobena odškodnina ne more nadomestiti izgubljeno delovno sposobnost.

Izkoriščanje brez primere

Za 10 ure dela — 16 dinarjev. Torej vendar! Delavci pri regulaciji Savinje bodo prejeli za 10-urno delo 16—18 Din! Tako se govori, tako poroča časopisje, tako izjavo je dala tudi Borza dela v Celju. Ko smo pred tednom poročali v Del. Pravici o tej nezaljšani nameri, smo bili obenem tudi prepričani, da se bo trud delavcev in poštenega javnega mnenja za zvišanje mezde posrečil. Kakor je videti, je vse zaman! Vse intervencije niso rodile nobenega uspeha. Nihče nima razumevanja za upravičene zahteve ubogega delavca kakor delavstvo samo. Toda oni, ki bi morali videti to krivico, ki bi jo morali razumeti, da je tako plačilo suženjsko in je zato treba dati svojemu sodržavljanu pošteno plačilo za težko delo, so za vse to slepi in gluhi! Če vse to ni ničesar koristnega rodilo,

potem imamo od tega vsaj to, da je v delavskih vrstah postalo prepričanje o gnolbi današnje družbe za eno stopnjo višje! Kaj nas briga, kje leži krivda, zakaj pa proračun ni višji, če je denar za druge nepotrebosti, zakaj ga ni tudi za delavske plače. Danes, ko se nekaterim dajejo po 100 Din in še več dnevnice, ko se še vedno izkažejo milijonski dobički, mora delati brezposelni delavec 10 ur za 18 Din. To ni več človeško, še manj nacionalno. Taka »pomoč« je očitno ponižanje, ki jo delavec itak v polni meri že ubčuti. Če bi vsi odločujoči faktorji bili vsaj za trenutek v koži brezposelnega in lačnega delavca, potem bi se pač zahvalil za tako »velikodušno reševanje« krize potom takih javnih del.

V vinogradništvo strokovnjake!

Večkrat se tako zgodi. Premišljeval je n. pr. nek spufan trgovec, kaj naj počne, da bi še naprej ostal gostod mehkih dlani. Delati na kmetksem posestvu in hoditi za plugom ali ob vozu, to ne gre, to bi bila zanj koto trgovca — čeprav brez štacune — vsekakor sramota, saj zato je hlapec tukaj. Vendar pa je treba najti način, kako si obdržati udobnejše življenje, brez velikega truda. Bistra glavica, kdor jo ima, je povsod iznajdljiva. Pa se je domislil: tam v hribih med viničarji bi bilo nekaj, če bi se povzpeli za kakšnega oskrbnika vinogradov. Sicer od daleč nima pojma v tej stroki, kaj šele prakse, pa tu so vendar zopet viničarji, ki delajo in ki morajo delati. »Dober dan« jim bo že znal reči, pa jih pokregati sem in tja, tudi del njihovih zaslužkov kaj dol zbiti, v kleti pa kupice vinca sebi nagibati, to ni taka »kunšt«. In zgodilo se je točno tako in to v mnogih slučajih, da so prišli za vinogradne oskrbnike in šafarje ljudje, ki še nikdar niso stvarno živeli in še svojega imetja niso znali upravljati, zdaj pa so v službi vinogradništva, kjer hočejo imeti povsod največjo besedo. Goljufajo, kradejo, špekulirajo itd., v tem so pač strokovno sposobni — to se

jim objektivno mora priznati —, če v čem drugem so ali ne. In ravno taki so najhujši nasprotniki viničarskega delavstva in le tem viničarji niso bili nikdar dovolj pridni, pošteni in ne strokovno sposobni.

Zato želimo viničarji, da bi naj šafarske službe opravljali taki, ki so zato tudi sposobni. Šafarji bi morali viničarje učiti, ne pa viničarji njih. Kdor dela ne razume, naj ga ne začena. Kdor ima kmetijo, naj ostane tam, kdor trgovino, naj se nje drži. Imamo dovolj šolanih oskrbnikov, ki pa so največkrat brezposelni in ki so socialno in kulturno dobri ljudje. Ker zadnje čase veliko slišimo, da nam viničarjem manjka strokovne sposobnosti, da bi morali imeti viničarske šole itd., povemo, naj marsikateri od tistih najprej pomete pred svojim pragom, naj pretehta samega sebe, pa bo kmalu umolknil. Za dobro plačo ljudi šikanirati, lumpati in veselačiti tam po zidnicah in vinskih kletih, intrigirati pa proti onim, ki delajo za nje, pa po celo leto niti kruha nimajo, jaro gospodo »špilat« lepo brez dela in na račun drugih živeti, to ni čast. In pri nas je precej takih! — Ljutomerski viničar.

Živilski delavci

Tečaj v Slovenski Bistrici, dne 25. marca, je bil najlepše obiskan in tudi z uspehom dovršen. Predavala sta tov. Rozman Peter in Kores Martin. Prvi o organizatoričnih poslih vseh skupinskih funkcionarjev, drugi pa o nalogah in praktičnem delu obratnih zaupnikov. Po tečaju se je razvila živahna debata, kar dokazuje, da so udeleženci s tečajem veliko pridobili. Treba bo še več po-

vztrajne zavesti, ta je moral biti vesel naše Jugoslovanske strokovne zveze, prepričan pa je moral biti tudi, da ima krščanska strokovna organizacija veliko poročilo za plodonosno delo v bodočnosti.

V bližnji bodočnosti bo Jugoslovanska strokovna zveza priredila tak tečaj tudi za skupine v celjskem okrožju v Celju in mariborskem v Mariboru. Tako vrši Jugoslovanska strokovna zveza tudi svoje delavsko kulturno poslanstvo, ki je predpogoj uspešne delavske borbe.

Ali si že naročnik Krekove knjižnice?

dobnih predavanj in praktičnih vaj, da bomo kot skupina samostojneje nastopali vsepovsod.

Fram. Dne 25. marca popoldne se je ustanovila tu strokovna skupina delavcev, naša nova postojanka. Delavci vseh strok so napolnili dvorano pri Turnerju. Tov. Kores je razložil zakonite pravice, ki delavstvu gredo in ki jih kapitalisti pri vsaki priliki teptajo. Tov. Rozman pa je govoril o strokovni organizaciji. Oboje je delavstvo izredno zanimalo in so vsi do zadnjega pristopili v novo skupino. Izvolil se je odbor in že tudi storili razni sklepi, da bo framsko delavstvo po moči svoje strokovne organizacije kmalu tudi imelo že razne uspehe. Tovariši! V sloji je moč! Proti enotnemu kapitalizmu naj stoji enako enotna delovna fronta v strokovni organizaciji.

Lesno delavstvo

Št. Vid nad Ljubljano, V nedeljo, 31. marca ob 9 dopoldne po 8. sveti maši se vrši redni letni občni zbor strokovne skupine delavstva v Št. Vidu nad Ljubljano, v dvorani cerkvenega doma. Vabimo vse člane, da se tega občnega zbora udeležijo polnoštevilno. — Odbor.

Rudarji

Zagorje. Vse delavstvo, rudarsko kakor tudi drugo, se opozarja na zaupniški tečaj. Tečaj priredi II. skupina rudarske zadrage. Snov, kakor je razvidno iz vabil za tečaj, je za vsakega delavca nujno potrebna, da se vsaj malo seznanji z njo. Predvsem potrebna je pa za organizacijske in obratne zaupnike in vse, ki se za delavski pokret zanimajo. Zato se smelo pričakuje, da bo tudi pri nas v Zagorju lepa udeležba. V Trbovljah kakor v Hrastniku je bilo veliko zanimanje. Škoda je le v tem, da se ta tečaj ni mogel vršiti vsaj en mesec poprej, ker b bila udeležba veliko večja. Sedaj so tukaj pomladanska dela. Na tečaju bo predaval gosp. Pliberšek iz Trbovelj. Pozivamo naše članstvo, da se tega zelo važnega delavskega tečaja v čim večjem številu udeleži, ker čim večja bo izobrazba delavstva samega, ter večji in lažji bo uspeh v borbi za naš vsakdanji kruh. Moč in napredek je le v izobrazbi delavstva samega, ker nikdo ne bo dal tega, kar delavcu gre, sam od sebe. Zato naj gre vsak kdor le more, na tečaj, zlasti mladi fantje, ki iščete kruha vse povsod prej, nego tam, kjer bi ga morali! — Tukaj se je vršilo v nedeljo predavanje O soc. zakonodaji Jugoslavije za Zvezo rudarjev Jugoslavije! Predaval je g. dr. Raismann iz Maribora. Kaj, ko bi se tudi pri nas upoštevalo splošno željo rudarskega in drugega delavstva?! Smo res za enotno fronto! — Svoj lokal je odprl gosp. Ivan Kos, čevljar v Zagorju, nasproti Križeničevce gostilne. Delavstvu hoče postreči z dobrim delom in solidnimi cenami. Zato ga toplo priporočamo našemu članstvu! — Mladinska zveza že danes opozarja vse, ki se za naše gibanje zanimajo, da bo kmalu priredila »Fausta« na našem odru. Drugo nedeljo se bodo sigurno odrezali naši fantje in dekleta!

Trbovlje. (Zaključek zaupniških tečajev.) Tečaj, ki je trajal od 6. do 24. marca, se je zaključil s predavanjem dr. Reismanna o delavski zaščitni zakonodaji. Tečajnikov se je prijavilo 300, obiskovalo jih pa je povprečno dnevno 250 obeh spolov.

Prvi del tečaja je obsegal predavanja o zaupnikih in poznanju delavskih pravic. V drugem delu tečaja pa je prevladovalo praktično delo. Večina tečajnikov je bila za svoje pridobljeno znanje zadovoljna, le nekaterim ni bilo dovolj, ker se niso vršili razgovori k predavanjem. Debata bi tečaju ne škodovala. Gotovi pa tudi ne vedo, da se ne meče vse v en koš in mislijo, da so dobri delavski voditelji le v tem, če druge napadajo, ne pa da opravičeno kritizirajo storjene nepravilnosti ali pogrške. Mi krščanski socialisti smo videli, da predavatelj dobro pozna svoj zaupniški poklic in zakone o delavski zaščiti. Za vse pridobljeno smo predavatelju hvaležni, kar pa smo smatrali za nepravilno, smo ga med tečajem pismeno opozorili. Pač povemu vsakemu njegovo dobro in slabo.

Trbovlje. Tukajšnja cementna tovarna je s 15. t. m. začela zopet po poldrugem letu obratovati 8 ur dnevno. Med tem časom se je delalo le po 6 ur dnevno. Največ so delavci mesečno zaslužili 800 Din, najmanj pa 500 Din, bili so plačani pač samo od šestih delovnih ur in poleg tega še gotove dni praznovali. Sedaj bo seveda nekoliko bolje, mnogo pa si ne bodo opomogli delavci, ker so tako nizke mezde, da ni vredno govoriti o kakem zboljšanju. V tej tovarni je zaposlenih 130 delavcev in je plačilnih kategorij gotovo deset, če ne več.

Tovarna, ki je last TPD, bi morala imeti za to delavstvo kolektivno pogodbo. Delavstvo pa se premalo zanima za svoje pravice in premalo kaže smisla za svoj življenjski obstoj. Tovarna ima lahko stališče, in plača po svoji mili volji. Če ni tožnika, ni sodnika!

Papirničarji

Vevče. Vsi organizacijski zaupniki naj pridejo na redni sestanek, ki se vrši v nedeljo, 31. marca po 8. sveti maši v »Domu prosvete«, D. M. v Polju. Na dnevnem redu je: Delavske plače papirne industrije dravske banovine. Pridite gotovo vsi zaupniki in zaupnice.

Goričane-Medvode. V nedeljo, dne 31. marca 1935 se vrši 15. redni občni zbor naše skupine v Društvenem domu v Preski ob 8 zjutraj. Dolžnost vsakega člana je, da se sigurno udeleži občnega zbora. Pride tudi zastopnik JSZ iz Ljubljane. — Odbor.

Agitirajte za »Delavsko Pravico«!

Tekstilno delavstvo

Tržič. Občni zbor. V nedeljo, dne 31. marca ob 9 dopoldne se vrši v dvorani »Naš dom« redni letni občni zbor naše skupine s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega obnega zbora; 2. poročila odbornikov; 3. poročilo nadzorstva; 4. volitev novega odbora in delegatov za občni zbor zveze JSZ; 5. sprememba posmrtninskega fonda; 6. smernice za bodoče leto in slučajnosti. — Isto nedeljo bo tudi sv. maša za umrle člane JSZ Tržič v župni cerkvi ob 8.

Zopet je eno leto za nami. Kaj nam isto prineslo, bomo slišali in razvideli iz poročil posameznih odborov na občnem zboru. — Člani-delavci dolžnost vaša je, da pridete. Pridite pa še vsi drugi katoliški delavci, ki niste organizirani, da tudi uvidite potrebo del. organizacije na kršč. načelih, da slišite, kaj organizacija naredi, da poveste svoje mnenje. Upamo, da boste potem drugih misli in z veseljem pristopili kot člani v naše vrste. Tudi tisti člani, ki včasih kritizirajo naše delo, naj na občnem zboru odkrito povedo, kaj jim ni prav, ker tam ima vsak član pravo besedo. Zelimo, da v nedeljo napolnimo dvorano »Našega doma« in s tem pokažemo sodrugom, da še živimo in delamo! — Odbor.

Tržič. V »Delavski Politiki« je bil priobčen dopis Kršč. soc. iz Tržiča. Vemo iz katerih vrst je izšel ta članek. Sodrugi! priznajte enkrat, ali je umestna taka agitacija. Vse vam pride prav, da bi le zbegali naše delavce, kar se vam pa vključ zavianjanju in podtikanju ne bo posrečilo. Vključ nasvetu tega »laži kršč. socialisti«, mi ne bomo glasovali za vašo politiko, katero skrivate pod naslov »Zveza delovnega ljudstva«, ker vemo kakšni zastopniki delavstva so v tej zvezi. Delavci, presodite sami!

Kranj. Tovarna Intex je svoj čas, kakor smo že poročali, na nezakonit način izvedla volitve obratnih zaupnikov. Inspekcija dela je za zadevo izvedela in odredila preiskavo. Oblasti so ugotovile dejansko stanje in danes nas zelo zanima, kakšno stališče je do tega kršenja socialne zakonodaje zavzela Inspekcija dela. Delavstvo upravičeno pričakuje, da bodo razpisane nove zakonite volitve, toda do danes je ostalo vse pri starem. — V tej zadevi so igrali posebno »častno« vlogo narodni socialisti. Na delavskem sestanku pri »Zlati ribi« v Kranju, ki ga je sklical JSZ, so z vso vnetost zagovarjali postopanje podjetja. Obnašali so se čisto »nacionalistično« in so s kričanjem in zmerjanjem skušali razbiti sestanek. Prišlo je tako daleč, da je moral zastopnik JSZ prisiliti zastopnika oblasti, da je sestanek zaključil. Delavstvo pa je ob tej priliki spet spoznalo, da so plavi samo ekspanzenti kapitala in da skušajo razbiti enotno delavsko fronto. S tem so pa dosegli samo to, da so med delavstvom izgubili še tisto peščico simpatije in da jih danes delavstvo naravnost sovraži. Delavstvo bo take ljudi izobčilo iz svojih vrst — in sodba je že blizu. — **Tovarna Semperit** je podpisala 23. marca novo kolektivno pogodbo in delavstvo je preskušeno dobro prestalo. — **Naša skupina** dobiva klofute od vseh strani. Toda to nas ne plaši, ampak je dokaz, da smo na pravi poti. Naše stališče bo slejkoprej odločno in brezkompromisno krščansko socialistično, pa najsi ta načela branimo proti kapitalu, delavskim organizacijam ali proti meščanskim krogom.

Poselska zveza

Celje. Skupina Poselske zveze je imela v nedeljo, dne 10. t. m. svoj letni občni zbor. Glavni odbor je končno dokazal, da je bilo v preteklem letu poplačano njegovo trudapolno delo z najlepšim uspehom in to ob svojih izredno skromnih dohodkih, s katerimi je on moral zelo pičlo gospodariti. Res obžalovanja vredno je bilo samo eno in sicer, da se članice vsekakor še ne zavdajo dovolj pomena in namena organizacije Poselske zveze, in to zaradi tega, ker se iste niso v takem številu udeležile občnega zbora, kakor bi bila povsem njihova dolžnost. Po zelo vzorno podanem poročilu glavnega odbora, kateri je bil ob sicer vendar lepem številu navzočih članic soglasno in s hvaležnim srcem sprejet, so iste v odbor za leto 1935-36 med drugimi sprejele tudi svojo bivšo predsednico gđc. Škrbec Terezijo, katera se je za dobrobit svojih članic celjske skupine Poselske zveze vseskozi poštrevno udeleževala, zopet za predsednico izvolila. Bog živi našo predsednico! Za končni prevažni opomin g. Mikelnja pa izrekamo na tem mestu najtoplejšo zahvalo in kličemo: Dekleta na plan! Vstopite v naše vrste!

Reforma socialnega zavarovanja

(Dalje.)

K predlogom, ki jih je SUZOR podal ministru soc. politike, bi predvsem poudarili, da ni potrebno na novo organizirati samostojnih bolniških blagaj, ker take blagajne obstojajo že v dosedanjih trg. bol. blagajnah, s katerimi so nameščenci zadovoljni. Zakaj ustanavljati in organizirati nove blagajne in to proti volji vsega članstva? S tem bi nastali nepotrebni stroški, ki naj bi se raje uporabili za zdravljenje članstva. Nimamo pa nič proti temu, ako se dosedanjim blagajnam odredi teritorialno področje.

Nadalje ni potrebno ustanavljati višjih mezdnih razredov, kajti od tega nameščenci ne bi mnogo profitirali, pač pa bi bili na izgubi. Prispevki, ki jih moramo plačevati so že dovolj visoki, zdravljenje in zdravila pa morajo biti za vse zavarovance enaka, pa naj bodo zavarovani v najnižjem ali najvišjem mezdnem razredu. V tem se ne sme delati razlike, ker do zdravja imamo vsi enake pravice. Hranarina, ki jo dobivamo iz najvišjega mezdnege razreda, sicer ni v razmerju s plačo, vendar za krajšo bolezen delno zadošča, ker dobiva nameščenec za časa krajših boleznih tudi svojo plačo. Tudi ustanovljanje novih fondov za večjo podporo je nepotrebno, ker so ti fondji že ustanovljeni in že dalje časa v redu poslujejo. Pač smo proti fakultativnosti članstva ter bi bilo umestno, da se z naredbo predpiše obvezno bolniško zavarovanje vseh nameščencev pri trg. bol. blagajnah, ter naj se jih izloči od SUZORA. S tem bi bilo omogočeno našim blagajnam še boljše poslovanje, pač pa bi bil na škodi SUZOR. To pa iz razloga, ker so nameščenci zavarovani pri njem v višjih mezdnih razredih in plačujejo visoke prispevke, dočim so izdatki — razen hranarine — v boleznih za vse člane enaki.

Mimogrede povedano nam je nerazumljivo, zakaj se SUZOR tako poteguje za dobrobit nameščencev in riše poslovanje pri trg. bol. blagajnah »kot neodgovarjajoče ekonomskim in socialnim potrebam«. Saj vendar do sedaj noben nameščenec ni bil prisiljen biti zavarovan pri trg. bol. blagajnah, temveč mu je bilo nasprotno na prosto dano, da prestopi k Okrožnemu uradu kadarkoli hoče, ako mu zavarovanje tam ni odgovarjalo. Dr. Glazer zatrjuje, da je SUZOR dal »vidnega dokaza

moči in jakosti v postopni izgraditvi svojih zdravstvenih in poslovnih ustanov, kar priznavajo vsi domači objektivni in nezainteresirani opazovalci.« Pa je le čudovito, da nameščenci kljub vsem tem dokazom in samohvalni ne prestopajo od trg. bol. blagajne k SUZORU, temveč ravno obratno. Ljudje imajo dobre oči in dobro razlikujejo pametno gospodarstvo od slabega. Naj ob tej priliki povemo še to, da se je ob presoji letnega zaključka SUZORA izrazil nek odlični, slovenski industrijalec takole: »Čudim se delavcem, da dopuste tako gospodarstvo.«

Dr. Glazer se sklicuje na zakon o zavarovanju delavcev z dne 14. V. 1922, ki predvideva popolno unifikacijo in centralizacijo vsega bolniškega zavarovanja. To je pa tudi ideal SUZORA, ki bi na ta način dobil pod oblast vse bolniške blagajne in bi bilo vse centralizirano v rokah gospodov direktorjev pri SUZORU. Že davno pa so prišli vsi ljudje do tega, da je centralizacija največja coklja vsakemu napredku, le SUZOR se še zanjo navdušuje. Ravno centralizacija pa je tudi najhujše strahilo za naše nameščence in to iz vzroka, ker vidijo iz vzgleda pri SUZORU, da morajo prečanske pokrajine, ki redno plačujejo prispevke, vzdrževati južne pokrajine države, ki so s prispevki v zaostanku, ali pa so isti sploh neizteljivi. Tako imamo sedaj vsaj to zadoščenje, da se nam iz denarja, ki ga plačujemo, vse povrača v obliki datjev.

Članek dr. Glazerja je pisan na šestih straneh. Vključ vsej svoji obširnosti, pa nas ne more prepričati in nam dokazati, »potrebe reorganizacije nameščenskega zavarovanja,« temveč nas nasprotno utrjuje v dosedanjem stališču, da je vsaka reorganizacija v smislu predloga SUZORA popolnoma odveč in celo proti interesom nameščencev. Veseli smo pa v toliko, ker smo vsaj izvedli za vzrok nameravane reorganizacije, ki ga ponavljamo še enkrat: Izguba oblasti sav. priv. nam. pri zagrebškem »Merkurju«.

V gornjem članku smo hoteli prikazati našim članom jasno sliko o poreklu boja proti našim bol. blagajnam, kakor tudi o škodi, ki bi jo nameščenstvo utrpelo. Pri tem smo skušali biti kar bolj objektivni.

Delavske zbornice — marksistični raj

Pod tem naslovom prinaša »Socialna Pravda« (list hrvatskega krščanskega delavstva) z dne 25. febr. 1935 članek, ki ga v izvečku prinašamo:

V naši državi so osnovane Delavske zbornice, da varujejo delavske interese v materijelnem in moralnem oziru proti izkoriščanju od strani delodajalcev. Obenem naj bi DZ sodelovale na izpolnitvi socialne zakonodaje in podvigu raznih socialnih, gospodarskih in kulturnih delavskih in nameščenskih institucij. Z ozirom na to svojo nalogo so DZ velike važnosti za delavstvo. DZ bi morale točno proučevati delovne razmere, oblastem in javnosti bi morale prinašati predloge o ureditvi delovnega razmerja. Če hočejo to nalogo izpolnjevati, bi morale imeti sposobno upravo in kvalificirano uradništvo. Zagrebška DZ, žal, nima ne enega ne drugega. (Koliko bolje je pri nas?) V DZ se je s političnimi triki vrinila skupina socialnih demokratov, ki niso niti socialni, niti demokrati, to je skupina ljudi, ki gleda samo na to, da bi iz DZ izvlekli čim več profita za sebe, to so dnevnice, honorarji in potnine. Za koristi delavstva se ti ljudje ne brigajo. Glavno vlogo imajo v tej upravi plačani funkcionarji sindikatov. Na pr. v zagrebški DZ vlada Pfeifer Vladimir, predsednik Zveze privatnih nameščencev. Podpira ga neki Legrad, ki je plačani nameščenec Zveze privatnih nameščencev. Tako je ta vez medsebojne pozezanosti, po kateri so člani uprave DZ plačani nameščenci tega ali onega uslužbenca DZ. To je povezanost med istimi delodajalci in uslužbenci in zato drug drugemu puste, da dela, kar se mu poljubi.

Nekvalificirani uradniki

Zagrebška DZ ima okoli 30 nameščencev. To je zelo veliko. Toliko nameščencev nimajo priznane delodajalske zbornice. S tolikimi nameščenci bi se dalo res marsikaj narediti. Toda ves ta personal je nekvalificiran. Tajnik DZ bi moral biti kvalificiran jurist. V zagrebški DZ je tajnik Vi. Pfeifer, ki ima le 4 razrede meščanske in 1 razred

srednje trgovske šole. V sarajevski in beograjski DZ imajo tajniki le nekoliko razredov osnovne šole. V zagrebški DZ zbornici je šef soc. polit. odseka Edo Fleischer, ki ima 1. razred srednje šole. Ti in taki ljudje naj potem dopisujejo z oblastmi, dajejo mišljenja za zakonske načrte. »Zaba je dvignila nogo, da jo podkujejo.« Pri vsem tem imajo pa ti ljudje krasne plače kot najvišji državni uradniki. (Plače državnih uradnikov niso sicer ravno merilo, kako naj bo nameščenec plačan.) Sicer pa to plačajo delavci...

Delavski denar

Zagrebška Delavska zbornica pobere od delavstva letno 4-5 milijonov Din (ljubljska circa 1,200,000 Din). V 12 letih so torej nabrali od 50 do 60 milijonov dinarjev. Vse Delavske zbornice skupaj so pobrale okoli 200 milijonov dinarjev. To so res visoke številke delovnega denarja. Ves ta denar je pa šel skoraj zgolj za zbornično birokracijo in marksistične sindikalne organizacije. In kaj je delavstvo za to dobilo? Ničesar! — Neki predsednik Delavske zbornice je izračunal, da vsak referent zagrebške Delavske zbornice reši na dan en akt. Koliko potem stane en akt!

Koliko stane en akt

Zagrebška Delavska zbornica dobi in odpošlje letno okoli 9000 aktov. Od proračuna gre okoli 2,700,000 Din za plače uradništva in za pisarniške potrebščine. Za plače, honorarje in potnine gre okoli 1,500,000 Din (30 uradnikov — na vsakega letno circa 50,000 Din), drugo je za prostore in pisarniške potrebščine. Če ima ta zbornica 9000 aktov, stane zbornico vsak akt 300 Din. To je ogromna vsota! Pri vsem tem je pa okrog 3000 aktov, ki jih rešujejo na tiskanih formularjih, ki ga pač vsak lahko izpolni. Okrog 5000 aktov je navadne korespondence, informacije, okrog 350 aktov je dopisovanje z oblastmi in le okrog 300

Viničarji

Občni zbor Viničarske kreditne zadruge, r. z. z. o. z. Slamnjak pri Ljutomeru, se bo vršil 7. aprila ob 15 v zadruginih prostorih. Dnevni red: Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora, računski zaključek za leto 1934, volitev načelstva in nadzorstva, slučajnosti. V slučaju nesklepnosti, se vrši pol ure kasneje občni zbor ob vsakem številu navzočih članov. — Načelstvo.

Maribor. V nedeljo 17. marca je bil redni občni zbor skupine. Udeležba je bila častna, kar dokazuje, da se mariborski viničarji zavedajo svoje moči po organizaciji. Občni zbor so posetili tudi zastopniki sosednih skupin iz Limbuša in Frama. Tajniško poročilo je podala agilna tajnica tov. Šešerko Filomena, blagajniško tov. Tomazič Feliks, predsedniško pa tov. Šešerko Jože. Izvoljeni so bili ponovno skoraj vsi dosedanji odborniki, zaupniki in nadzorstvo. Obširnejše poročilo je podal strokovni tajnik tov. Rozman predvsem o važnosti strokovne organizacije. Viničarje je treba vzgajati o pravičnejšem pojmovanju strokovne organizacije.

Maribor. Na praznik sv. Jožefa kot patrona krščanskih delavcev, smo viničarji precej dostojno praznovali. Prvič v času obstoja naše skupine so nastopili tudi naši mladi z deklamacijami. Predsednik skupine je podal k temu primeren govor ter so člani, ki so se obilno udeležili tega sestanka, izražali nad lepo izbranim sporedom svoje veliko zadovoljstvo. Živela naša delavska kultura, živela z njo naša delavska mladina!

Limbuš. Kakor smo poročali v zadnji številki »Del. Pravice«, so se Tscheligijevi viničarji stegli s šafarjem in je tov. Vernik zato dobil takojšnjo službeno odpoved. Po organizaciji je vložil pri občini predlog viničarske komisije. Na dan 23. marca ob 14 je bila določena ta razprava. Viničarja je prišel zastopati tov. Rozman iz Maribora. Dejansko sta tej komisiji predsedovala kar dva predsednika. Zastopnik vinogradnika je bil posestnik Javnik Avguštin. Šafar je prignal svoje priče, viničarjevih pa ni bilo, ker so pač morali ostati pri ukazanem delu. K razpravi pa ni prišel gosp. Tscheligi, kateri kot vinogradnik odgovarja za vsa dejanja svojih nameščencev (šafarjev), marveč ga je hotel zastopati kot pooblaščenec njegov ekonom Mayer Janko. Ker pa ta ni imel pismenega pooblastila, kolkovanega v smislu določb taksnega zakona, je viničarjev zastopnik tov. Rozman protestiral ter podal izjavo, da ne priznava Mayerja za polnomočnega zastopnika obtoženega vinogradnika na tej komisiji ter je zahteval preložitve razprave in uradno povabilo viničarjevih prič. Razprava se je prekinila za pol ure, ker pa Mayer v tem času niti telefonično ni mogel dobiti zahtevanega pooblastila iz Maribora, kjer gosp. Tscheligi stanuje, je bila končno komisija preložena na dne 27. t. m.

Gornja Radgona. V nedeljo, dne 31. marca se vrši redni letni občni zbor strokovne skupine viničarjev Gornja Radgona, v prostorih posojilnice. Dnevni red je običajen. Začetek ob pol 9 dopoldne. Pride zastopnik zveze iz Ljutomera. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Privedite še druge viničarje. — Odbor.

Sv. Jakob v Slov. goricah. Zadnje nedeljo po rani sv. maši se je vršil tu v osnovni šoli občni zbor že nekaj let sem omrtvele skupine. Ko se kdo dovolj naspri, potem začne s podvojenimi močmi delati. Tako mi šentjakobčani. Nikdar še ni prišlo toliko viničarjev na naše zborovanje, nikdar se niso še s tolikim zanimanjem in navdušenjem brigali za svojo organizacijo, kakor sedaj. Nova volja, novi ljudje, to daje jamstvo, da bo sedaj tudi ta skupina zelo aktivna. Zdaj so vsi sprevideli, da brez skupnosti več ne gre. Iz Maribora je prišel na zborovanje tov. Rozman, kateri je podal mnogo vzpodbudnih naukov in dokazov o združeni moči

aktov je težje narave, ki bi jih moral rešiti kvalificiran uradnik.

Večino teh aktov bi lahko rešila en kvalificiran uradnik in ena uradnica. Ta dva bi imela plače — največ 100.000 Din letno. Vsak tak akt bi stal torej 10 Din. Torej odpade na 300 važnejših aktov letni trošek 2.100.000 Din, ali vsak važnejši akt jih stane 7000 Din.

To je pač strahovit primer administracije, ki ga ni mogoče najti nikjer na svetu, razen morda v Rusiji. In to plačujejo delavci, ki včasih niti za kruh nimajo.

Ako to vzamemo v obzir, nam je jasno, zakaj se marksisti tako bore za oblast v delavskih zbornicah — za svoj raj na zemlji.

Kdo bo kriv?

Vinogradniki in njihovi oskrbniki, ti slednji še bolj kot prvi, se zadnji čas zopet shajajo k tajnim sestankom, bodisi k javnim sejам pod okriljem »Vinarskega društva«, kjer rešujejo resnično in namišljeno vinogradniško krizo. Glavna točka je — in menda edina — znižanje zasluzka viničarjem. Dosedaj smo zaslužili tukaj v naših krajih po 4, 5, 6 in 7 dinarjev, 8 dinarjev dnevno, to je bilo že redko in le pri težjem delu. Tolika je naša plača, ako se ti dinarji sploh še lahko imenujejo plačilo.

Cene živilom, to predvsem moki, so se že zvišale. Ker povišanje pa zadene do 90% viničarjev, ker dejanski komaj deset odstotkov viničarjev ima toliko deputatne zemlje, da jim v dobrih letih ni treba kupovati moke. V tem času naše redne sezone brezposelnosti od meseca oktobra dalje je le malokateri viničar kaj zaslužil, sedaj pa, ko smo začeli delati, se že grozi, da bi nam še to miloščino znižali. Gospodje vinogradniki! Ali res nimate več nikakega čuta pravičnosti, ali nikoli nič ne pomislite, kako se naj viničarji preživljajo. Ali hočete res dosledno vsako točko vi-

ničarskega reda poteptati, ko vendar uredba o viničarskem redu jasno določa, »da se med viničarskim letom delovni pogoji v škodo viničarja ne smejo poslabšati.« Kake bodo posledice takega ravnanja? Nepotrebne tožbe pred viničarskimi komisijami in še pred sodišči. Kdo bo pa tega potem zopet kriv? Seveda zopet viničarji in tista njihova pr... organizacija, katera samo hujska viničarje zoper svoje delodajalce, kdo pa drug! Da organizacija je kriva krize, je kriva vsega pomanjkanja med viničarji, je kriva, da polovica viničarjev že mesece nimajo skorje kruha pri hiši. Preveč bi bilo naštevati, kaj vsega je kriva ta vražja organizacija. Pilat si je umil roke, da bi ne bil nič kriv nad smrtjo Pravičnega. Pustite nam vsaj to borno plačo in ne povzročajte še večjega siromaštva! Ako morda upate, da nam boste s to novo krivico razbili organizacijo, potem se bridko varate. Povemo vam, da z vsako novo krivico, ki jo prizadenete viničarjem, še isto pojačite, kajti ako nezaveden viničar sam noče priti v organizacijo, nam ga vi tako nehote privedete. — Viničar iz Ljutomerskih gor.

Delavsko združništvo

Vabilo na VIII. redni letni občni zbor gradbene zadruge »Delavski dom« r. z. z. o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22, ki se bo vršil v uradnih prostorih v nedeljo, dne 7. aprila 1935 ob 9 dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje in odobritev zapisnika lanskega občnega zbora; 2. čitanje revizijskega poročila Zadrugne zveze; 3. poročilo načelstva; 4. poročilo nadzorstva in odobritev računskega zaključka za leto 1934; 5. volitve načelstva in nadzorstva; 6. slučajnosti. — Ker je za sedanje gospodarske razmere delovanje naše zadruge velike važnosti, vabimo vse člane na sigurno in točno udeležbo. — Načelstvo.

★

Ali se zavedaš

vse važnosti in nalog svobodne strokovne organizacije? Tedaj pojdi na delo in organiziraj tvoje, doslej še neorganizirane tovariše! S tem boš koristil sebi in vsemu delavstvu, kajti le organizirani in enotni si bomo priborili boljše dni!

vseh viničarjev. Tovariši le naprej po začrtani poti!

Občni zbor Slov. kat. starešinstva se je vršil 19. marca. Po občnem zboru smo bili navajeni, da smo na široko čitali o pomenu, poslanstvu in delu starešinstva. Dosedanji predsednik starešinstva je bil g. dr. Gosar. Čujemo, da je bil na tem občnem zboru z večino glasov ponovno izvoljen, čitali pa nismo nikjer. Življenja nezmožno se podira, kar pa ima v sebi življenjsko silo, pa vstaja.

Zdraviliški delavci

Na praznik 19. marca se je vršil v Slatina Radenoih tečaj za odbornike in obratne zaupnike. Važna predavanja je imel strokovni tajnik tov. Rozman. Udeležba od strani članov je bila najlepša. Tečaj so posetili tudi vsi odborniki viničarskih skupin iz Gornje Radgone in od Kapele. Predvsem naši skupini je nujno potrebno večjih voditeljev, zato je bil ta tečaj že dolgo zaželen in smo s tem veliko pridobili v izobrazbi.

Zadnji čas pa opazujemo nekatere, da so vstopili v službo nekoga, ki ima namen z vsemi sredstvi uničiti v delavstvu zaupanje v strokovno organizacijo. Ne! Uničiti hoče našo združeno moč, ki mu postaja ali neprijetna, ali pa ovira za razne načrte proti pravicam delavstva. Tovariši, zdaj ko se pripravljamo, da zahtevamo sklenitev kolektivne pogodbe, moramo biti ravno v strokovni organizaciji najtrdnješe zvezani. Zato pazimo na obnašanje tistih in takih ter jim obrnimo hrbet.

Celjsko okrožje

Celje. Naša skupina priredi vrsto predavanj, ki bodo zanimala vsakega našega tovariša in prijatelja. Vrstni red predavanj je sledeči: 3. aprila: strokovno in politično udejstvovanje delavcev; Ni mogoče brez tiska; Tehnika z ozirom na tiskarstvo; Narodne vrednote in delavstvo; Socialna vzgoja v šoli; Vojsna in proletariat; Kristus in socializem; Delavstvo in morala. Imena govornikov in kdaj se bodo predavanja vršila, bomo objavili vedno sproti. Na ta predavanja vabimo vse tovariše in prijatelje k množičnemu obisku.

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: S. Žumer.

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLIŠEJI DAJO REKLAMI SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VISOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFFSETTISK, KI JE DANES NAJCENEJŠI!